

KOMMISSORIUM

for

strukturudvalg for domstolene

Domstolene skal altid stå som garant for retsstaten og retssikkerheden og være samfundets centrale konfliktløsningsorgan. Internationale undersøgelser viser, at tilliden til de danske domstole er helt i top, og at effektiviteten er høj i et europæisk perspektiv. En verden i hastig forandring nødvendiggør imidlertid, at domstolene udvikler sig i takt med omverdenen og brugernes behov, så den høje tillid til det danske retsvæsen fastholdes.

Det er centralt for domstolenes opgaver og for tilliden til domstolene, at den høje faglighed ved domstolene fastholdes, så domstolene kan træffe rigtige, velbegrundede og forståelige afgørelser i rette tid. Det kræver, at de nødvendige kompetencer til at løse opgaverne med høj kvalitet er til stede.

Lange og forskelligartede sagsbehandlingstider ved retterne kan udfordre retssikkerheden og kan påvirke borgernes tillid til domstolene som samfundets centrale konfliktløsningsorgan. Derfor er det afgørende, at domstolene er fagligt bæredygtige, smidige og effektive, og at opgaveløsningen tilpasses i takt med samfundsudviklingen, herunder den stigende digitalisering, samt at ressourcerne udnyttes bedst muligt – både hvad angår personaleressourcer og retssalskapacitet. Dette skal sikre, at domstolene har en høj faglig kvalitet, er tidssvarende og imødekommer brugernes behov, så der er lige og værdig adgang til ret og retfærdighed.

Hvis domstolene fortsat skal være fremtidssikrede og fastholde borgernes høje tillid, er der behov for at overveje domstolenes organisation, struktur og opgavetilrettelæggelse. Med aftalen om domstolenes økonomi for 2024-2027 blev det besluttet at igangsætte et udvalgsarbejde i flerårsaftaleperioden, der bl.a. skal belyse og kvalificere mere strukturelle spørgsmål om f.eks. retskredsstruktur og specialisering af domstolene. Aftalepartierne var i den forbindelse enige om, at der skulle igangsættes en analyse af domstolenes bygningsportefølje.

Med henblik på at fremtidssikre domstolene nedsættes således et strukturudvalg, som skal overveje nedenstående elementer, men også kan inddrage andre temaer af strukturel karakter mv. for den fremtidige indretning af domstolene.

Domstolenes struktur og organisering

- Tværgående samarbejde, f.eks. hvor retterne regionalt i højere grad aflaster hinanden gennem udlån af personale eller fordeling af sager, herunder ved behandling af meget store og omfattende sager.
- Domstolsstrukturen, herunder retskredsinddelingen og fordelingen af dommere.
- Antallet, anvendelse og indretning af byretternes og landsretternes bitingssteder og afdelingskontorer.

Specialisering og samling af opgaver ved domstolene

- Specialiseret opgaveløsning blandt byretterne og dommerne, herunder f.eks. ved at belyse håndteringen af visse sagstyper i regionale eller landsdækkende enheder ved en eller flere byretter eller ved specialdomstole samt ved brugen af sagkyndige dommere.
- Håndteringen af forskellige sagstyper, hvor kernen af opgaven ikke er tvistløsning, og hvor borgernes fysiske fremmøde ikke er afgørende for sagsbehandlingen, som med relevant it-understøttelse i dag kan løses mange steder fra, f.eks. opgaver vedrørende dødsboskifte, tvangsauktioner og forenklede bødesager.

Domstolenes bygningsportefølje

I forbindelse med indgåelsen af domstolenes flerårsaftale 2024-2027 var parterne bag aftalen enige om, at det er vigtigt og værdifuldt med lokal adgang til retsvæsenet, som sikrer balance mellem land og by. Aftaleparterne ønskede derfor som udgangspunkt, at retternes bitingsteder og afdelingskontorer bibeholdes, og at det bl.a. undersøges, om byretternes og landsretternes bitingsteder og afdelingskontorer kan anvendes mere hensigtsmæssigt.

- Der lægges op til at se på forskellige scenarier på bygningsområdet – alt afhængig af udfaldet af de øvrige drøftelser om domstolenes struktur, organisering og specialisering.
- Der skal ses på behovet for tilpasninger inden for rammerne af domstolenes eksisterende bygningsportefølje, herunder muligheden for tilføjelser til og optimering af domstolenes bygningsportefølje under hensyntagen til udviklingen i sagernes kompleksitet, krav til sikkerhed og behov for modernisering mv.
- Endelig foretages en afdækning af alternative bygningslokationer for domstolene, der kan sikre en omkostningseffektiv bygningsportefølje under hensyntagen til overvejelserne om ændringer i domstolenes struktur og organisering mv.

Eventuelle omorganiseringer og strukturelle ændringer af domstolene bør ske under hensyn til at sikre brugerfokus, tilgængelighed i hele landet, korte sagsbehandlingstider, ensartethed og en effektiv opgaveløsning i høj kvalitet, samt at domstolene som organisation og arbejdsplads udvikler sig tidssvarende.

Analysen af domstolenes bygningsportefølje vil kunne foregå i en særskilt arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Domstolsstyrelsen, retterne, Justitsministeriet, Finansministeriet og Bygningsstyrelsen, hvis det vurderes som det mest hensigtsmæssige, og der kan trækkes på fagkyndig bistand i form af Domstolsstyrelsens rådgivende arkitekt og anden ekstern bistand. Arbejdsgruppen vil løbende afrapportere til strukturudvalget.

Strukturudvalgets arbejde skal ligeledes fokusere på tiltag, som vurderes at kunne medvirke til en smidiggørelse og effektivisering af domstolene med henblik på at sikre en omkostningseffektiv struktur. Der vil i den forbindelse – i videst muligt omfang – skulle foretages skøn for de økonomiske konsekvenser af mulige tiltag. Endelig kan udvalget i relevant omfang udarbejde udkast til lovforslag.

Det ligger uden for udvalgets opgaver at vurdere strukturelle spørgsmål mv. vedrørende Grønland og Færøerne.

Strukturudvalget vil bestå af to landsretspræsidenter (hvoraf den ene er formand) og repræsentanter fra domstolene, den danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Stat og Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, repræsentanter for advokatbranchen med indsigt i henholdsvis strafferetlige og civilretlige sager udpeget af henholdsvis Advokatsamfundet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, to repræsentanter fra Justitsministeriet, repræsentanter fra Finansministeriet, Rigsadvokaten, Dansk Industri, Forbrugerrådet Tænk, Justitia samt to repræsentanter med indsigt i større offentlige omstruktureringer og stor driftserfaring. Udvalget sekretariatsbetjenes af Domstolsstyrelsen med bistand fra Justitsministeriet, Finansministeriet og Bygningsstyrelsen.

Medlemmer af udvalget:

Formand

- Carsten Kristian Vollmer, nuværende præsident for Østre Landsret

Medlemmer

- En landsretspræsident
- To byretspræsidenter indstillet af gruppen af byretspræsidenter
- To repræsentanter for Den Danske Dommerforening
- En repræsentant for Dommerfuldmægtigforeningen
- En repræsentant for HK Stat og Domstolenes Tjenestemandsförening
- En repræsentant for Domstolsstyrelsen
- To repræsentanter for Justitsministeriet
- En repræsentant for Finansministeriet
- En repræsentant for Rigsadvokaten
- To repræsentanter for Advokatbranchen med indsigt i henholdsvis strafferetlige og civilretlige sager udpeget af Advokatsamfundet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater
- En repræsentant for Dansk Industri
- En repræsentant for Forbrugerrådet Tænk
- En repræsentant for Justitia
- To repræsentanter med indsigt i større offentlige omstruktureringer og stor driftserfaring

Udvalget vil i øvrigt kunne invitere eksperter fra domstolene og udvalgte repræsentanter fra myndigheder, erhvervs- og forbrugerorganisationer eller lignende til møder, hvor der vurderes behov for, at disse bidrager med oplysninger eller tager del i drøftelserne. Udvalget vil desuden kunne nedsætte særskilte arbejdsgrupper.

Udvalgets arbejde tilrettelægges med henblik på endelig afrapportering inden udgangen af 2026. Udvalget kan desuden afrapportere løbende til forligskredsen bag domstolenes økonomiske aftale for 2024-2027, såfremt det vurderes relevant, herunder analysen af domstolenes bygningsportefølje. Det bemærkes, at der dog først kan tages endeligt stilling til initiativerne, når den samlede afrapportering fra udvalget foreligger. Udvalgsarbejdet skal bidrage til at kvalificere den politiske drøftelse af domstolenes kommende økonomiske rammer, som vil foregå i forlængelse af udvalgets arbejde.